

מאוצרות הפרשה

רגע החורבן הוא הפתח לנחמה

באבילות שלקראת הרגע הנורא של שריפת בית אלוקיני, ישנם שלבים. ככל שאנו מתקרבים לאותה שעה של חורבן הבית מתעצמת האבילות. בי"ז בתמוז מתחילים באיסור נישואין ותספורת (כל אחד כפי מנהגו) משוננס אב – ממועטים בשמחה, אין אוכלים בשר, לא שותים יין ולא מכבסים (כל אחד כפי מנהגו) בשבוע שחל בו תשעה באב, דיני האבלות יותר חמורים. ערב תשעה באב, סעודה המפסקת הרי היא כמי שמתו מוטל לפניו כמובא בגאונים (סדר רב עמרם גאון ועוד). בתשעה באב עצמו נוהגים בכל דיני האבילות: המשת העינויים, יושבים על הארץ, אין מניחים תפילין וכו' – הכול לקראת הרגע הנורא של שריפת בית אלוקיני. והנה מגיע אותו רגע נורא – חצות היום של תשעה באב אז היה זמן השריפה. ואז משום מה נפקעת האבילות במידת מה – קמים מהארץ, מתעטפים בטלית, מניחים תפילין ומחזירים את הפרוכת למקומה. פלא! והלא כל האבילות הייתה לקראת הרגע הנורא, וכשהרגע הנורא הזה מגיע, אנו ממועטים באבילות?! הביאור הפשוט

רואה את אחד מאוהביו מתגנב לפרדס וקוטף פרי. לא עבר זמן רב עד שהכלב קלט את האיש, התנפל עליו, קרע את בגדיו ובנס הצליח להימלט. אחרי זמן מה, נכנס האוהב לבקר את המלך, המלך לא רצה להוכיחו ישירות בפניו, כי לא רצה לביישו, מה עשה המלך, אמר לאוהבו, כמה חצוף הוא הכלב שהעיז להתנפל עליך ולקרוע את בגדיך. הבין האיש שהמלך תפס אותו בקלקלתו, וחפו פניו והתבייש להסתכל בפני המלך. כך משה רבנו, ביקש להוכיח את ישראל, וחשב, אם אומר להם ראו מה חטאתם במקום פלוני ומה עשיתם במקום פלוני, הרי הם מתביישים. מה עשה, הזכיר להם ברמז, הזכיר להם את הטובות שעשה איתם הקב"ה, כשבדרך אגב הוא מוכיח אותם. וכך אמר להם, "במדבר" – זכיתם אמנם לקבל מן, אבל יש בזה גם רמז לדיבור שדיברו כלפי מעלה כשלא היה להם אוכל "זכרנו את הדגה אשר נאכל וכו'. "בערבה" – אחרי שכבשתם את סיחון, ישבתם בשיטים וזכיתם לעושר, אבל העושר הביא אתכם לחטוא עם בנות מואב. וא"כ, בדבור של משה היה גם דבש וגם עוקץ. (מדשן ביתך)

ה' אלקי אבותיכם יסף עליכם ככם אלף פעמים (א,יא)

רש"י ביאר, שבני ישראל התרעמו על שמושה בירכס ב'אלף פעמים': "אתה נותן קצבה לברכותינו?! כבר הבטיח הקב"ה את אברהם אשר אם יוכל איש למנות! ", ענה להם משה: "זו משלי היא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דיבר לכם". וצריך להבין, מדוע משה בירכס 'משלו' – "אלף פעמים" לא פחות ולא יותר? וביאר ה'פנים יפות': הנהגה, מצינו פעמיים שהקב"ה הבטיח למשה להגדיל ולהעצים אותו: א. בחטא העגל – "ואעשה אותך לגוי גדול" (שמות לב, ב). לאחר חטא המרגלים והמתלוננים – "ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו" (במדבר יד, ב). ואע"פ ששני ההבטחות הללו לא היו אמורות להתקיים, מאחר והקב"ה לבסוף לא השמיד וכלה את ישראל בעבור הבטחות אלו, מ'מ' כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה לטובה אפילו על תנאי – אינו חוזר בו" (ברכות ז, א). ומאחר ו"מדה טובה מרובה על מידת פורענות פי חמש מאות" (רש"י שמות לד, ו) והיו שתי דיבורים של הקב"ה לטובה [בעגל ובמרגלים], לכן משה גדל והתעצם מישראל באלף פעמים. ולכן משה מברך כאן את ישראל "משלו" דוקא באלף פעמים, כי במספר זה בדיוק הוא גדול ועצום מעם ישראל! (מתוקים מדבש)

גם בי התאנף ה' בגללכם ויקצוף לאמר גם אתה לא תבא שם (א, לז)

מדובר כאן על חטא המרגלים ומשה אומר שבגלל חטא המרגלים הקב"ה לא העלה אף אותו (משה) לארץ ישראל. וקשה הא הטעם שמושה לא עלה לארץ הוא בגלל מי מריבה ולא מטעם המרגלים? וי"ל, אומר החת"ס, דהנה מצינו ביומא שהמוכה את הרבים לא יהיה בגינהם, שלא יאמרו הוא בגינהם ותלמידיו בג"ע – והנה א"כ בלי חטא המרגלים משה היה עולה לארץ ישראל למרות חטא מי מריבה כי יש את הטעם שלא יהיו הם באר"י והוא לא כי הוא רבם, אבל אחרי חטא המרגלים שנענשו כולם שלא יכנסו לאר"י, אז ממילא ניתן להענישו על מי מריבה שגם הוא לא יכנס, ולכן משה אמר שבגלל המרגלים גם הוא לא יכנס.

בזה מובא בראשונים על פי המדרש (איכה רבה ד, ד) מפני שאז שפך הקב"ה את חמתו על עצים ואבנים, ולא כילה את חמתו בעם ישראל. אך ישנה עוד קבלה של קדמונים בטעם הדבר, כי בתשעה באב לאחר חצות נולד המשיח. וגם זה דבר פלא – וכי זה הזמן הראוי ללידתו של המשיח, אל מול להבות האש של בית המקדש?! אולם רואים אנו בבירור, שככל שהאבילות גדולה יותר, גם הסיבה לנחמה גדולה יותר. לא חג הפסח על מעלותיו הנשגבות, ולא חג השבועות זמן מתן תורתנו ולא כל זמן מעלה אחר הוא הזמן ללידתו של המשיח. רק הזמן של פסגת האבילות, הרגע של החורבן הגדול – כאן הוא הפתח לנחמה. האבילות היא הסיבה והפתח לשמחה – לנחמה. וכמו שאמרו חז"ל (תענית ב): "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה". אומנם הדבר צריך ביאור, מדוע וכיצד מהווה האבילות סיבה לנחמה? אלא אפשר להסביר כדלהלן: האבילות בתשעה באב, הישיבה על הארץ, היא החוט הדק המקשר את חיינו אל בית המקדש בתפארתו. מי שאינו מתאבל על בית המקדש הרי הוא מנותק כליל ממנו. אין לו שום קשר אליו ואין שום סיבה שיחזור אליו. הצער והיגון על החורבן והשאיפה לבית המקדש, מקשרים אותנו לבית המקדש ונותנים לנו שייכות אליו, וקשר זה הוא הסיבה לחזרתו של בית המקדש במהרה. ככל שהאבל גדול יותר, השאיפה יותר גדולה, והקשר יותר אמיץ – אנו שייכים יותר לבית המקדש. כשמגיע אותו רגע נורא, בשעה שפרצו הלהבות ושרפו את בית אלוקיני, הצער והיגון כל כך עצומים, שהם מקשרים אותנו בקשר חזק ביותר אל בית המקדש – קשר חזק זה, הינו הזמן הראוי ביותר ללידתו של המשיח. (שיחות הרב פינקוס – גלות ונחמה, הובא במליון משכן סליה)

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל (א, א)

אלה הדברים, כדבורים, מה הדבורה הזאת דבשה מתוק ועקצה מר, כך הן דברי תורה (דבר"ר א-י). שואל ה"בן איש חי", מהו ה"דבש" שהיה בתוכחת משה, ומהו ה"עוקץ" שהיה להם בתוכחות אלו? ומבואר על פי משל, למלך אחד היה פרדס מרהיב עין, וכדי לשמור עליו, הציב את כלבו בשער. באחד הימים עמד המלך בחלון ארמונו, ולתדהמתו הוא

הגוי מעריך את היהודי כשמקיים את מצוות התורה!

"ה' אלוקינו דיבר אלינו בחורב לאמר רב לכם שבת בהר הזה, פנו וסעו לכם ובואו הר האמורי ואל כל שכניו וגו' ארץ הכנעני והלבנון עד הנהר הגדול נהר פרת". (א.ו.י. 1-2)

לכאורה יש להבין: לשם מה הוצרך הקב"ה לומר לעם ישראל: "רב לכם שבת בהר הזה", וכי היה עולה על דעתם להישאר לשבת בהר סיני?!

את התשובה לכך נוכל להבין באמצעות המעשה הבא:

היה זה בשנות השואה האיומות. מיליונים מאחינו בית ישראל כבר נטבחו על קידוש השם. באחד המחנות עמדה קבוצת יהודים גדולה ניצבת תחת קני הרובים של קציני אס אס צעירים. מצב רוחם היה רע. כולם ידעו את אשר מצפה להם, ריח המוות עמד באוויר. בין האנשים היה גם הרבי מפיטסבורג זצ"ל. אותה שעה הוא עמד, שקוע בשרעפיו, כשלפתע נישא קולו ברמה.

היתנה זו שעת הדמדומים של בין יום השישי לליל שבת קודש הממשמשת ובאה. הרבי, כמו שוהה היה בבית מדרשו מתחת למנורות הנחושת הנוצצות, החל מזמר בקול ובדבקות "לכו נרננה", לנגד עיניהם המשתאות של היהודים הדוויים, אל מול קני רוביהם של הרוצחים הצעירים. הללו שמימיהם לא ראו כזה פרץ של קדושה, הביטו בתמהון ברבי המתפלל בדבקות, ולא ידעו את נפשם.

והרבי ממשיך בתפילתו. עיניו עצומות, וכולו אחוז שרעפים. משהגיע ל"לכה דודי" גבר קולו והוא החל לשורר אותו בניגון הפיטסבורגאי הוטיק. חלק מהיהודים הצטרפו, רבים אחרים לא. הפחד שיתק אותם, אבל האווירה היתה שלא מעלמא הדין.

ואז ניגש המפקד, ראש הכנופיה הנאצית, פניו קשוחות ודרגות תלויות לו על כתפיו, וסימן לרבי: "בוא הנה!"

לכולם היה ברור משמעותה של הפקודה. המפקד צמא הדם בודאי לא יבליג על חופזה יהודית שכזו. הכל הביטו בחרדה ברבי שפסע מעדנות לכיוון המפקד, ללא מורא וללא פחד. בליבם הם נפרדו מהרבי הקדוש, מן הסתם עוד זמן קצר יפגשוהו מן העבר השני בעולם שכולו טוב.

את קולו הרועם של המפקד הנאצי לא ניתן היה לפספס: "אתם רואים את האיש הזה", פנה לחייליו, "זהו אדם קדוש המאמין באלוקי! הוא מאמין בו גם כשחיינו עלולים להינטל בעקבות כך. בו אל תגעו! באיש כה מאמין אין לכם רשות לגעת!" סיים את פקודתו, ושחרר את הרבי לחדרו.

זכה הרבי מפיטסבורג לשרוד את אימי השואה. לימים הוא עלה לארץ הקודש, והתיישב באשדוד שם בנה את חצרו.

הרי לנו, כי גם גויים אשר את שנתם לזרע ישראל יונקים הם משדי אמם, כאשר רואים יהודי מקפיד על אמונתו וקיום מצוות תורתו, מתמלאים הם אליו בהערכה עצומה. ומכאן תשובה לשאלתנו:

עם ישראל היו סבורים שאת מצוות התורה יש לקיים על ההר בו נצטוו עליהם, הר סיני, שהרי מייד כאשר ירדו מההר ויפגשו באומות העולם, לא יבינו אלו את השתדלותנו והתעקשותנו לקיים המצוות. וכי מה לו לגוי ולמצוות התורה? האם יכול הוא להבין את אשר רואות עיניו?!

כנגד מחשבה זו דיבר אלינו הקב"ה בחורב: "רב לכם שבת בהר הזה". את מצוות התורה לא די לקיים כאן בהר סיני, בהיותכם רחוקים מהעמים אשר סביבותכם. בדיוק להיפך. "פנו וסעו ולכם, ובואו הר האמורי ואל שכניו" – תפקידכם הוא לקיים את המצוות לעיני שכניכם הגויים, ואין לכם לחשוש שיזלזלו בכם בעקבות זאת, שהרי הדבר יוביל להערכה גדולה והבנה בגדלותו של עם ישראל.

(מאוצרותיו של הרב מרדכי פרינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

הכסף שנתקע במכונה

שאלה: מעשה בשני בחורים, יעקב ואפרים, שנסעו באוטובוס לקברות צדיקים בצפון. במהלך הנסיעה, עשה נהג האוטובוס עצירת ביניים. אפרים ירד לרכוש עבורו דבר מאכל, ויעקב שנשאר באוטובוס, קרא לו מהחלון ובקש: "אם אתה כבר למטה, עשה עמי חסד, וקנה נא עבורי פחית קולה ממכונת המשקאות, כשתחזור אשלם לך". אפרים הסכים בשמחה, וניגש למכונה. מחיר הפחית היה חמשה שקלים, ומאחר ובארנקו של אפרים היה רק מטבע של עשרה שקלים, הוא שלשל למכונה את המטבע, והמתין ליציאת הפחית והעודף. ומה קרה עכשיו? – המטבע נתקע במכונה! הפחית לא יצאה, וגם לא המטבע, גם לאחר כל הלחיצות וההכאות הקלות של אפרים. אפרים חזר אל יעקב והודיעו בצער: "המטבע של העשרה שקלים שהכנסתי נתקע, והמכונה לא פלטה את הפחית". יעקב נענה ואמר: "מן השמים ימלאו חסרונך, צר לי על אבדן המטבע שלך". "המטבע שלי?!" – תמה אפרים כנגדו – "העשרה שקלים אבדו לך, הרי הוצאתי אותם על פי בקשתך ועליך לשלםם לי". "ראשית כל" – השיב יעקב – "הפחית שבקשתי לא עולה עשר אלא חמש. אך גם חמש איני חייב, כי בפועל לא קיבלתי את הפחית..." באים הנערים ושואלים – מה הדין במקרה זה; האם יעקב פטור לגמרי מתשלום, או שמא צריך לשלם חמשה שקלים כדמי פחית, או אולי חייב לפצות את אפרים בכל הפסדו, ולשלם עשרה שקלים...? **תשובה:** כשיעקב ביקש מאפרים: "תקנה בשבילי פחית", למעשה הוא הורה לאפרים להכניס עבורו מטבע למכונה, ולהביא לו את הפחית. נמצא, שאפרים הכניס את המטבע למכונה על פיו של יעקב (על פי הוראתו), וכבר ברגע הכנסת המטבע למכונה, חלה התחייבותו של יעקב להשיב את המטבע לאפרים. ודומה הדבר לדין הבא המובא בשולחן ערוך (ח"מ יד, ה ברמ"א): ראובן אמר לחברו שמעון: "הבה ונלך לדון בבית דין פלוני בעיר אחרת, לך תחלה אתה, ואני אבוא אחרריך", ושמעון אכן הוציא הוצאות והלך לשם, אלא שראובן עצמו לא בא, וכעת תובע שמעון את הוצאות הנסיעה, שהדין בזה הוא, שכיון שסמך שמעון על דברי ראובן, והוציא הוצאות על פיו, חייב ראובן לשלם לו הוצאותיו. והוא הדין לעניננו – אפרים הוציא את ההוצאה על פיו של יעקב, ולכן צריך יעקב לשלם לו. וכמה ישלם? – הואיל ולמשה השליחות היתה על פחית בשוי חמשה שקלים, ועל יותר מכך יעקב לא התחייב (עקרונית אפרים יכול היה לפרוט את המטבע לשני מטבעות של חמש), ממילא אי אפשר להוציא מיעקב סכום רב יותר מאשר שלח את אפרים לקנות עבורו, ולכן ישלם לאפרים חמשה שקלים בלבד. **לסכום:** יעקב ישלם לאפרים חמשה שקלים. (הגר"י זילברשטיין, אחת שאלתי 3). **ואילו הגאון רבי רועי מושקוביץ שליט"א** השיב שלא חייב לשלם לו כלום. משום שבמקרה דנן לא התקיימה השליחות, ולכן אין עליו כל תביעה. בשונה מדין מוציא הוצאות על פיו שאכן יצא והגיע, והראיה שהרי אם לא היה מגיע בפועל ודאי שאין כלפיו שום תביעה. כמו כן הכא ההוראה לא היתה להכניס מטבע למכונה אלא לקנות פחית מה שלמעשה לא התבצע ולכן אין לקונה להלין אלא רק על בעל המכונה.

חידה שבועית

קבוצת אנשים הלכו לפ"א. 2 אנשים צעדו מאחרי איש אחד. 2 אנשים צעדו מאחרי איש אחד. ואיש אחד צעד מאחרי 3 אנשים? כמה אנשים היו בסך הכל?

תשובה על חידה פר"ש: ושמע אישה והחריש לה, זה הולך על הבעל. **השובה לחידה:** להחליף סוסים. תזכורת: 1. ניסה להגרלה לתושבי פתח תקווה בלבד. 2. לעונים על שתי החידות. שמות הזוכים: שימי שטמפר נ"י משפחת הופמן

מזל טוב

מרכו העיר: משפחות צרבוניץ לאירוסי הבת הנכדה משפחת ויניצקי לאירוסי הבת משפחת ישראל דוד סלומון להולדת הבן משפחות נגר – פרסיק להולדת הבן הנכד משפחת צוקר לאירוסי הבת **גני הדר:** משפחות גולדברגר – כהן להולדת הבת הנכדה משפחת אינשטיין לאירוסי הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה

במרכז **רמי גרינברג**, ראש העיר **היחידה לחינוך חרדי** ו**תרבות מורשת ישראל**